

„NAŠ GLAS“ izide vsakega prvega, in petnajstega v mesecu. Naročnina za celo leto din 40.—, za pol leta din 20.—, za četrt leta din 10.—. — Za inozemstvo je dodati poštino. — Oglasi po ceniku. —

NAŠ GLAS

Uredništvo: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6/L. Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. — Upravništvo: Ljubljana, Frančiškanska ulica št. 6. Račun poštne hranilnice v Ljubljani št. 11.467.

List za državne nameščence in upokojence

Draginja in potreba strnitve

Naraščajoča draginja zadnjih let vzbuja že dolgo časa v krogih državnih uslužbencev upravičene skrbi, nagla podražitev v zadnjih mesecih je pa na državno uslužbenstvo vplivala naravnost porazno, saj je notorično, da je bilo naše gmotno stanje že doslej nevzdržno. To so tudi vsi odločujoči činitelji že davno prej ponovno javno priznavali, da naše plače in pokojnine ne presegajo eksistenčnega minima in večkrat so nam že ob raznih odločilnih prilikah vlade celo obljubljale zvišanje prejemkov.

Drugi stanovi so v teku 21 let od konca svetovne vojne dočakali razne olajšave, ugodnosti in reforme, tako n. pr. kmetje, ki jim je država pomagala s prevzemom in znižanjem dolgov. Trgovski stan si je sam pomagal, saj se je konjunktura zanj stalno bolj in bolj ugodno razvijala. Ko je pa jeseni izbruhnila vojna v Evropi, so se začele cene takoj naglo dvigati, kar spet pomeni nov izredni dobiček za producenta in trgovca. Pri tem so nekatera zasebna podjetja to celo toliko upoštevala, da so svojim nameščencem zvišala prejemke.

Našo državo je vojna našla v obdobju gospodarskega napredka, kar je v poročilu za minulo leto priznala tudi Narodna banka.

Nevtralnostna politika nam je omogočila izboljšanje gospodarskega razmaha, saj ima država možnost, da izvažajo nepričakovano velike količine blaga. Seveda so zaradi tako povečanega izvoza — in ker nihče tega ni preprečil — doma cene poskočile, z njimi pa tudi zaslužek proizvajalcev in prekupčevalcev.

Naš stan je ta začetek gospodarskega izboljšanja dočakal pri svojih prejemkih, ki so že dolga leta globoko izpod minima, potrebnega za najpreprostejši obstanek. Vse organizacije drž. uslužbencev in upokojencev so v svojih resolucijah in prošnjah že ponovno rotile pristojna državna oblastva, naj jim izboljšajo gmotni položaj, toda doslej zaman. Z zvišanjem prejemkov enemu delu aktivnih držav. uslužbencev, z zvišanjem doklad enemu delu drž. upokojencev (in to visokih uradniških stopenj) in z obljubo o zvišanju prejemkov železničarjem je država tudi v zadnjem času spet priznala, da je drž. uslužbenstvo v skrajno slabem gmotnem položaju — toda s to razdelitvijo na razne skupine je bilo vprašanje zvišanja zaenkrat rešeno, ni pa nobenega dvoma, da je za vestno opravljanje službe in za pravilno državno upravo nujno potrebno, da imajo državni uslužbenci vsaj tolikšne prejemke, da si morejo ohraniti življenje in zdravje in zavarovati obstanek svojim družinam.

Kadar je bilo doslej treba ob neugodnih finančnih prilikah izravnati državni proračun, so bili drž. uslužbenci vselej prvi, ki so morali doprinesati najtežje žrtve. Tudi zdaj se zdi, da

mora prav naš stan najhujše čutiti težo izrednih razmer, v katere je vojna spravila tudi našo državo. Tudi če prejmejo drž. nameščenci in upokojenci v doglednem času kako izboljšanje, jim to zvišanje, recimo za 20 %, ne bo dosti pomagalo, ker bo tačas draginja tako narasla, da bodo cene vsaj za 50 % višje. Tako tudi enkratno zvišanje, če ga prejmemo, ne bo moglo odpraviti vse naše revščine. Potrebno bi bilo torej avtomatsko postopno zviševanje plač in pokojnin, sorazmerno z naraščanjem draginje.

Zaenkrat se moramo jasno zavdati, da je od pomoči predvsem v naših rokah, da se moramo v glavnem zanašati na lastno moč. Zato je treba, da se organizacije pripadnikov vseh naših službenih strok čim tesneje povežejo. Če bo vsako društvo delalo samo zase in vleklo na svojo stran, prav gotovo ne bo nobenega uspeha. Na kako izboljšanje položaja moremo upati samo, če bodo prav vse naše organizacije trdno povezane med seboj in delovale res vzajemno po enotni skupni zamisli. Saj so vendar naše zahteve v bistvu popolnoma enake — ne glede na panogo, stroko ali vrsto službe.

Doslej je § 76. u. z. sicer prepovedoval sodelovanje raznih uradniških organizacij, toda ni dvoma, da bo sedanja vlada, ki si je kot nalogo postavila popolno in temeljito preureditev države in zakonodaje na docela demokratski, ljudski podlagi, ta predpis čimprej odpravila. Nobenemu drugemu stanu v državi ni prepovedana, oz. tako tesno omejena pravica stanovskega združevanja, kakor nam drž. uslužbencem. Zdi se, kakor da nismo vredni tistega zaupanja in pravice, ki jih uživajo po zakonu vsi drugi stanovi.

Zato je zaenkrat najnujnejša naloga drž. uslužbencev in upokojencev, da izdelajo osnutek za ustanovitev zveze vseh strokovnih organizacij drž. nameščencev in upokojencev, ki naj zastopa kot edina upravičena predstavitev ves naš stan. Sam predsednik vlade je nedavno javno naglasil, da želi biti stalno v stiku z uradniki in njihovimi organizacijami, ker bi bilo to v korist pravilni ureditvi vseh vprašanj, ki zanimajo hkrati državo in drž. uslužbenstvo. To je pa mogoče najlažje izvesti na ta način, da se ustanovi, kakor že rečeno, osrednja zveza vseh naših stanovskih in strokovnih društev. Gotovo je, da bo to tudi za državo najugodnejše, ker bo mogoče na ta način naglo in brez težav reševati sproti vsa sporna vprašanja, tako da državni interesi ne bodo oškodovani, koristi našega stanu pa kolikor mogoče zavarovane. Edino s pomočjo take enotne in res močne stanovske reprezentance bo mogoče vendarle doseči za vse pripadnike našega stanu resnično izboljšanje našega gmotnega položaja, do česar imamo po vseh božjih in človeških zakonih pravico.

Izrežite gnilobo!

II.

V zadnji številki lanskega letnika smo objavili članek, ki ga je beograjska »Politika« prinesla o priliki, ko je prosvetno ministrstvo izdalo odlok glede dajanja in sprejemanja nagrad za premostitve in napredovanja uslužbencev prosvetnega resorata.

Na ta članek je v »Politiki« objavil g. Ivan Dimnik, predsednik JUU, članek oz. izjavo v pojasnilo, kakšno stališče je v tej stvari zavzemala učiteljska strokovna organizacija. Članek se glasi v prevodu:

»Jugoslovansko učiteljsko združenje je pozdravilo omenjeni odlok prosvetnega ministrstva in pozvalo svoje članstvo, da pomaga pri stremljenjih za pobijanje korupcije. Za dajanje informacij in za neobhodno upravičene intervencije je JUU v smislu svojih nalog osnovalo poseben personalni in pravni odsek, ki brezplačno daje pravne informacije in vrši brezplačno potrebne intervencije, v kolikor so upravičene in z zakonom osnovane. S tem ščiti zakonske pravice svojega član-

stva in tako skuša organizacija odstraniti posredovalce, ki ta posel vrše brez zakonskega reda in za denar.

Znano je, da je sedanji odbor JUU v zadnjih letih vodil energično borbo proti konjunkturizmu. Na tem vprašanju so se tudi cepile učiteljske vrste v skupino, ki se je okoristila s sistemom konjunkturizma in v skupino — hvala Bogu ogromne učiteljske večine — ki se je brezkompromisno borila proti takemu sistemu.

Jugoslovansko učiteljsko združenje je vložilo več predstavk v pogledu pojavov na odločujoče, opozarjalo je s svojimi komunikacijami in resolucijami na to zlo in apeliralo na članstvo, da pobija pojave in da jim ne podleže. Na ta način bi se preprečilo to zlo v vrstah starešinskega kadra in prosvetnih delavcev, vzgojiteljev mladine in naroda.

Prepričan sem, da se niti s sredstvi preiskave, niti z grožnjo uporabe zakonskih predpisov ne bo popolnoma odpravilo to zlo in da niti dobronamerni odlok prosvetnega ministrstva ne bo imel pravega efekta, dokler se ne začne z drugimi učinkovitejšimi ukrepi za odpravo konjunkturizma, s čimer se demoralizirajo prosvetni delavci in narodni vzgojitelji. Popolno jamstvo za ukinitve tega zla vidimo v demokratični ureditvi prosvetne zakonodaje, a predvsem v sledečih zakonskih reformah:

1. Učitelstvu je treba vrniti **stalnost na službenem mestu**, da se onemogočijo špekulacije in osebni računi nasproti učitelstvu.

2. Vsa izpraznjena in prosta učiteljska mesta se morajo spopolnjevati

brez izjeme z razpisi tako učiteljskih, kakor tudi upraviteljskih, nadzorniških in vseh ostalih mest.

3. Razpored učiteljstva za postavitve, premestitve, odpuste iz službe in drugo, naj vrši **posebna komisija**, v kateri morajo biti zastopani vsi zainteresirani faktorji.

4. Da se uvede **avtomatsko napredovanje**, s čimer bi se onemogočil vsak protekcionizem in korupcija pri napredovanjih, a na zakonit način omogoči revizija dosedanjih napredovanj in starešinskega napredovanja.

To se mora smatrati kot edina pot za lečenje konjunkturizma v prosvetnih vrstah, ki morajo v tem pogledu biti čistejše od vseh ostalih vrst. To bi bil najboljši način v službi države in naroda, ker ni večje nesreče za narod od one, ko se demoralizirajo vzgojitelji njegove mladine — bodočega naroda.

V Knjigarni Učiteljske tiskarne v Ljubljani dobite vsakovrstne zvezke za šolo v brezhilni izdelavi. Vsak zvezek je opremljen z dobrim pivnikom. Potrebujete noteze, bloke, beležnice, nabavite si jih istotam.

Kadar boste potrebovali kakršno koli obliko in barvo pisemskega papirja, zapomnite si, da ima Knjigarna Učiteljske tiskarne v Ljubljani veliko izbiro.

Knjigarna Učiteljske tiskarne v Ljubljani ima veliko zalogo razglednic. V vsakem oziru boste postreženi, če si jih ogledate.

Zahteve železniških uslužbencev

Združenje železniških uradnikov kraljevine Jugoslavije je — enako kakor tudi več drugih strokovnih organizacij železn. uslužbencev — predložilo prometnemu ministru spomenico o izboljšanju splošnega položaja železniškega osebja. Že začetek novembra lani je prometnemu ministru stavila ta organizacija predlog, oz. prošnjo, naj se čimprej skliče anketa, ki naj bi ukrenila potrebno, da se uredi gospodarski, socialni, pravni, zdravstveni in strokovni položaj železniških uslužbencev. Prometni minister je na to anketo pristal. Dejansko se je tudi v generalni direkciji drž. železnice začela voditi uradna anketa, ki pa po mnenju navedene organizacije ne daje dovolj jamstev, da bo izvršena pravilno in v prid osebju. Zato je Združenje železniških uradnikov pred kratkim vnovič predložilo ministrstvu za promet spomenico, s katero prosi, naj se skliče anketa komisija, v kateri bi bila zastopana tudi vsa druga stanovsko strokovna društva prometnih nameščencev. Edino tako bo mogoče rešiti na zadovoljiv način ta važna vprašanja, zlasti je pa treba urediti naslednje:

1. Potrebno je zvišanje prejemkov, da bodo ustrezali današnjemu življenjskemu standardu. To se mora zgoditi čimprej in naj se razen tega nujnega splošnega zvišanja prejemkov izvršnemu osebju prizna še posebna določila za naporno službo, ki naj znaša 20 % skupnih kosmatih prejemkov. Isto je predpisoval že prejšnji zakon o drž. prom. osebju iz leta 1923.

2. Izda naj se takoj nov zakon o drž. prom. osebju, ki bo pravičnejše in z večjo socialno obzirnostjo uredil uslužbenske razmere, pri čemer morajo uslužbenske organizacije enakovredno z zastopniki prometnih ustanov aktivno sodelovati.

3. Izenačiti je železniške prometne delavce z drugimi uslužbenci ozi-

roma urediti njihove službene razmere z zakonom.

4. Izda naj se nov pravilnik o postanskih prejemkih, dokler se pa to ne zgodi, naj se takoj zakonijo spremembe in dopolnitve tega pravilnika iz l. 1938. Finančno ministrstvo je že pristalo na to, vendar se odločitev zavlačuje že več let.

5. Osebju je treba preskrbovati redoma in o pravem času službeno obleko, ker n. pr. doslej niso prejeli še kožuhov, usnatih sukenj itd., čeprav je izredno huda zima.

6. Stanovsko vprašanje naj se reši, kakor je bilo to dovoljeno z zakonom o drž. prom. osebju iz l. 1923.

7. Novo uredbo o zavarovanju državnega prom. osebja je čimprej izdati. Ker se osnutek nahaja že skoro celo leto v preučevanju pri kasacijskem sodišču, naj se pospeši to delo, da bo mogoče uredbo čimprej izdati.

8. Brez odlašanja naj se uveljavi pravilnik o ocenjevanju prometnih uslužbencev, ki je že dokončno sestavljen. Preden stopi v veljavo, naj se da organizacijam, da izrazijo svoje mišljenje o njem.

9. Zastopniki stanovsko - strokovnih žel. društev naj se pokličejo kot člani v komisijo za izdajanje in pripravljanje zakonov, pravilnikov, uredb itd.

10. Glede preučevanja zdravstvenega stanja železničarjev v Južni Srbiji naj se predlog komisije v celoti sprejme, da bo zdravje tem uslužbencem zavarovano.

11. Izpopolni naj se odločba o ustanovitvi socialnega odseka pri prometnem ministrstvu tako, da se zagotovi nepristransko poslovanje raznih odsekov, ki jih ta odločba predpisuje.

12. Čimprej naj se prepreči predlagane premestitve funkcionarjev časnega odbora že dolgo pripravljajoče se Zveze stanovsko - strokovnih organizacij prometnih uslužbencev. —

Tudi naj se kar najprej izda odločba in naj se odobre pravila in dovoli delovanje navedeni Zvezi. Odločitev naj bo, če se že prošnji ne ugotovi, vsaj negativna, ker društva čakajo nanjo že nad leto dni. Ob osebni vročitvi zadevne

prošnje je prometni minister organizaciji obljubil, da bo dovolil ustanovitev Zveze, ker ni nobenega zadržka. Dolej se to ni zgodilo. Zato je organizacija vnovič spomnila prometnega ministra na njegovo obljubo.

Prisilna zdravniška služba na deželi

Dne 25. avgusta lani je bila izdana z odobritvijo ministrskega sveta uredba o zdravniški službi na deželi. Ker je v marsičem ta uredba načelnega pomena in skoro preudicijskega značaja, bomo v naslednjem na kratko navedli glavne določbe.

Po ti uredbi mora vsak zdravnik, ki želi dobiti državno, banovinsko ali drugo samoupravno službo ali zaposlitev pri napravi socialnega zavarovanja ali v zasebni bolnici, ki ima pravico javnosti, opravljati praktično zdravniško službo vsaj dve leti na vasi ali v podeželskem mestu, ki ima manj kot 4000 prebivalcev. Taki zdravniki se postavljajo pri zdravstvenih občinah, zdravstvenih postajah (zdravstvenih ali higienskih domovih ali ambulantah) pri zdravstvenih zadrugah ali pri ustanovah socialnega zavarovanja, kakor so organi in ekspoziture OUZD, bratovske skladnice itd. Ti dve leti praktične zdravniške službe na deželi se računata v uradniško pripravljalo službo po uradniškem zakonu.

Tisti absolvirani zdravniki, ki ne dovrše teh dveh let podeželskega službovanja, ne morejo dobiti nobene navedenih javnih zdravniških služb, pač pa smejo izvrševati privatno zdravniško prakso in tudi odpreti zasebno strokovne zavode ali naprave brez pravice javnosti.

Obveznega službovanja na deželi se morejo oprostiti le zdravniki, ki jih telesne hibe ovirajo pri gibanju in delu na terenu, in vojaški zdravniki.

Ban določi kraje, kjer naj se opravlja ta zdravniška služba, to pa oziraje se na potrebe ljudskega zdrav-

ja in pogoje za možnost uspešnega izvrševanja zdravniškega dela. Ti zdravniki se postavijo kot uradniški pripravniki za VIII. položajno skupino, plačo pa prejemajo iz državnega ali samoupravnega proračuna, tisti, ki pa služijo pri zdravstvenih zavodih ali zavodih socialnega zavarovanja, prejemajo nagrade po pravilih dotičnih naprav, ozir. po kolektivnih pogodbah. Določijo se tudi primerni potni pavšali za uradna potovanja zdravnikov ter posebne doklade za brezplačno zdravljenje prebivalstva.

Vsi strokovni organi in vse naprave so dolžne uvajati te zdravnike v delo in jim pomagati pri izvrševanju njihovih dolžnosti. Za spopolnjevanje bodo banske uprave prirejele za te zdravnike praktične tečaje po 3 do 4 tedne. Med službovanjem na deželi sme zdravnik biti vsako leto odsoten največ dva meseca. V to dobo se vračuna tudi bolezen in pa udeležba pri spopolnjevalnih tečajih.

Po odslužitvi teh dveh let dobe zdravniki potrdilo od pristojnega upravnega oblastva I. stopnje, preneha pa prej ta prisilna zaposlitev, če se sprejmejo v državno ali samoupravno službo. Nova uredba velja za vse zdravnike, ki do izdaja uredbe še niso opravili pripravljale službe.

Z novo uredbo bo znatno zboljšana skrb za zdravstveno pomoč podeželskega prebivalstva, od nove uredbe pa pričakujejo tudi koristnih posledic za praktično izvežbanje bodočih zdravnikov v javnih službah. Kako se bo v praksi obnesla uredba, bo pa pokazala prihodnost.

Nov zadružni dom

V Zagrebu je bil dne 21. januarja na slovesen način odprt novi zadružni dom, ki ga je ustanovila in uredila naša Zveza nabavljajalnih zadrug državnih uslužbencev v Beogradu. S to ustanovitvijo so zagrebški drž. uslužbenci - zadrugarji dobili mogočen in res reprezentativen lasten dom, ki jim bo na razpolago kot središče delovanja, obenem pa nudil zavetje raznim zadrugam in služil tudi kot zadružno prenočišče.

Zveza nabavljajalnih zadrug je v Zagrebu kupila na vogalu Trga kralja Tomislava in Branimirove ulice hišo, za katero je plačala 4.200.000 din in jo popolnoma preuredila. Stroški za potrebne adaptacije so dosegli skoro

1.300.000 din, tako da je Zveza za ustanovitev novega zadružnega doma izdala nad 5.500.000 din.

V Zagrebu je bilo doslej osem zadrug državnih uslužbencev. Vse te bodo imele odslužitvi streho v novem zadružnem domu. V pritličju je nastanjena kreditna zadruga in železničarska čebelarstva zadruga. Tam je tudi prirejena praktična in prostorna čitalnica za zadrugarje. V prvem nadstropju so poslovni prostori železničarske kreditne zadruge, ki po obsegu svojih poslov spada med največje uradniške kreditne zadruge ustanove v državi, in železničarska stanovanjska zadruga. Vsi ostali prostori v drugem in tretjem nadstropju so pa določeni za pre-

nočišča. V celoti je 39 sob z 80 posteljami, in so to sobe z eno, dvema ali tremi posteljami. Prenočnine se bodo gibale od 10 do 25 din. Vse sobe imajo toplo in hladno tekočo vodo, centralno kurjavo in električno razsvetljavo. Na razpolago so gostom tudi kopalnice.

Otvoritev novega zagrebškega zadružnega doma je bila prav slovesna in so se je udeležili zastopniki najvišjih državnih in občinskih oblastev in raznih organizacij ter zadružnih ustanov. Ob otvoritvi je govoril predsednik upravnega odbora naše Zveze, g. Miloš Štibile, ki je naglašal, da se je zadružniško gibanje drž. uslužbencev v teku 19 let izredno razvilo in po prvotnih težavah doseglo velike uspehe. Danes ima Zveza z zadrugami vred nad 350.000.000 din premoženja, promet vseh zadrug in Zveze pa znaša že nad 300.000.000 din na leto. Včlanjenih je 253 zadrug, ki imajo nad 170.000 članov. Razen osnovnih nalog, ki jih zasledujejo po svojih pravilih te zadruge — nabavljalne, kreditne, stavbne, produktivne — stremi naše uradniško zadrugarstvo za tem, da bi nudilo članstvu tudi res higienske prodajnice, udobna in cenena prenočišča, možnost izobraževanja v čitalni-

cah in s pomočjo zadružnega tiska. — Ustanavljajo se posebni zadrugarški klubi, zidajo se zadružni kopališki in letoviški domovi in menze. Zveza je v državi uredila tudi že vrsto zadružnih domov. Na ozemlju banovine Hrvatske so zadružni domovi drž. uslužbencev v Šibeniku, v Gospiću, v Benkovcu, v Kaštelu Starem pri Splitu pa Zvezin hotel Ko-op. Če prištejemo še novi zadružni dom v Zagrebu, znaša torej vrednost teh poslopij precej nad 15.000.000 din.

Ko se veselimo nad uspehom zagrebških tovarišev zadrugarjev, se moramo spomniti, da je bilo že pred nekaj leti na obnem zboru naše Zveze sklenjeno, da bo Zveza postavila zadružni dom tudi v Ljubljani, in sicer najkasneje v letu 1940. Letos pišemo že 1940., doslej pa vsaj v javnosti o kakem načrtu za zidanje ljubljanskega zadružnega doma ni bilo še nič slišati. Upamo, da bomo v kratkem mogli poročati že kaj podrobnjšega o načrtih za postavitev zadružnega doma tudi v Ljubljani. Vsi ljubljanski drž. uslužbenci — zadrugarji moramo z vsimi silami delati, da Zveza omenjeni sklep kar najprej izvrši. V Ljubljani se mora v najkrajšem času dvigniti mogočen zadružni dom drž. uslužbencev!

Draginja

(Glasovi časopisja.)

Izjava predsednika vlade Dragiše Cvetkovića, Ljubljanski »Trgovski list« je pisal tole: »Pred dobrim tednom je dal predsednik vlade Dragiše Cvetković dopisniku »Politike« obširno izjavo o raznih vprašanjih ter med drugimi tudi o Prizadu. Dejal je: »Prizad, ki bi kot privilegirana ustanova moral koristiti s svojim delom kmetovalcem, je vodil slabo politiko, ki mu jo bomo mi te dni iz temelja spremenili. Pri nas se kupujejo pridelki tudi »na zeleno«. Naj bi tudi Prizad kupoval »na zeleno«, ne pa po fiksni ceni, temveč po približni ceni, po vnovčenju blaga pa naj bi kmetovalcem izplačal razliko v ceni. Prizad ni za to tu, da zida velike palače z moderno urejenimi pisarniškimi prostori. Nočem uganjati demagogije. Nisem proti moderno urejenim pisarnam, vendar pa mora biti neko razmerje z razmerami in stanjem onega, čemur Prizad služi in čemur je namenjen. Kajti drugače izgleda to, kakor da bi kmetu v opankah, s strganimi hlačami, postavili cilinder na glavo.« — V črno je zadel s to svojo izjavo predsednik vlade g. Cvetković. Z zadoščenjem so sprejeli to izjavo tudi vsi gospodarski ljudje. Toda sedaj je treba, da se tudi v delu Prizada uvede temeljita reforma, da ne bo Prizad le zbiral razne sklade od naših izvoznikov, ti pa ne bi nikdar zvedeli, kako se ti skladi tudi uporabljajo. — Pri Prizadu je nastal, ker se opozorila gospodarskih ljudi niso upoštevala. Enake posledice so tudi povsod drugod, kjer se opozorila gospodarskih ljudi niso upoštevala. In v tem je tudi glavni vzrok, da ne napredujemo, da zapravljamo denar,

ki ga tudi za najbolj potrebne stvari nimamo. Kdaj se bo že nehalo to neupoštevanje gospodarskih ljudi in njihovih organizacij?»

Odklonjena uredba. O tem piše ljubljanska »Nova Pravda«: »O načrtu uredbe o kontroli cen je razpravljal ministrski svet in sklenil, da uredba v stilizaciji, kot jo je izdelalo ministrstvo za socialno politiko, ne more iziti. Proti načrtu uredbe so ugovarjali predvsem gospodarski krogi. Pojavljajo se predlogi, da se uredba o kontroli cen sploh ne bi izdala, ampak, da bi se predpisali le k znani uredbi o pobiranju draginje posebni pravilniki, ki naj bi zajeli rastoči val draginje. Z ukrepi proti porastu draginje se vse preveč odlašajo. Bojimo se, da bo nastalo stanje, katerega potem nobena uredba ne pravilnik ne bo mogel popraviti. Kako se uspešno nastopi proti naraščanju draginje, imamo vse polno lepih zgledov v vojujočih se in nevtralnih državah. Kot zahtevamo od konsumentov v današnjih resnih časih disciplino in četudi so primorani zadržati pasove, tako bodo morali tudi gospodarstveniki poznati še neki drugi višji interes in ne samo — dobiček.«

O vprašanju pobiranja draginje je objavil beograjski »Monopolistični glasnik« tudi tole: »Vidimo torej, da je v Ljubljani med gospodarstveniki in tistimi, ki se bavijo z gospodarskimi vprašanji, zmagalo naziranje, da sta današnja podražitev različnega blaga in draginja v veliki meri posledek napačne politike nekaterih državnih in poldržavnih oz. privilegiranih zavodov. Čeprav so morebiti ta naziranja pretirana, je vendar v njih mnogo resnice.

Dr. Anton Debeljak:

Velikan črnogorske anekdote

(Konec.)

Črnogorski upokojenci.

Črnogorci sedé pred kavarno »Evropa« na Cetinju. Eden na glas čita »Politiko«:

»Čuda velikoga!« se buni čitalec. »Glejte, minister poljedelstva je dal pomoč krajem poškodovanim po toči, nekemu srezu v Srbiji 120 tisoč dinarjev.«

»A nam niti gole kosti!« seže v besedo Ilija Bajica.

»Ne bi nam dali niti kamena v zobe, pa da nas vse toča pobije!«

»A kaj se neki ti, Ilija, buniš, ko dobro veš, da v Črni gori nima toča nikogar potolči razen kakega penzionera?« mu odgovori Vasilija Čakić, takisto Črnogorec iz Rijeke Crnojevića.

Najdražja kovina.

Sekula Drljević iz Morače, mož, ki je imel jezik kakor krava rep in je znal več kot hruske peč, je postal finančni minister v Črni gori. Spočetka se je s knjazom Nikolom dosti dobro zlagal. Ali ker knjaz ni trpel ljudi, ki so bili vsaj za dlako večji od njega po rasti, a kaj šele po pameti in razsodnosti, se sporeče s Sekulo. Iskal je prilike, da se mu naroga. Bil je svečan dan. Zbrani so ministri in ugledni glavarji. Po navadnem razgovoru postavi gospodar vprašanje: »Katera kovina je najbolj dragocena?«

Odgovarjali so, kakor so vedeli in znali, naštevajoč plemenite kovine. Sekula vidi, kaj se mu pripravlja, ali molči.

»Kaj pa ti praviš, minister financ?«

»Do zdaj je na vseh trgih — razen na tvojem zelenjadnem — bilo najdražje poštenje.«

Nikola Nikolić.

Ko je kraj Nikola videl, da mu je s prizadevanjem in pametjo Nikole Pašića onemogočen povrat v Črno goro, ga zaprosi, naj mu dovoli vrniti se med Črnogorce in ondi umreti. Vedoč pravo Nikolovo namero mu Pašić odgovori prav hladno in resno:

»Pa kadar umrete, Veličanstvo, odredimo, da vas tja preneso. Dokler pa ste živi, najbolje ostanete na sedanjem mestu, ker me je strah, da bi se vam kaj dogodilo!«

Tudi Tommaseo.

Bolni Dinko Šimunović, dalmatinski književnik, je slišal o hrupu, ki so ga dvignili Črnogorci zbog pripovedke Mićuna Pavićevića »S kosirom po vladiki«, pa se v čudu vpraša:

»Oštija! Mar ni tudi naš veliki Nikola Tomazeo, sodobnik Rada vladike, kateri ga je dobro poznal, rekel o njem nekaj, in sicer mnogo hujšega, pa se nihče ni ugreval?«

»Kaj pa mu je rekel?«

»Hajduk, razbojnik, blodnik, nepesnik in strahovit izmeček!«

»Kdo pa ti je to povedal?«

»Citaj Tomazeovo delo »Venecija«, pa boš ondi našel še kaj ostrejšega!«

»Naš glas« je 1. septembra 1939. napovedal, da hrust, imenovan Mićun M. Pavićević, doseže svojo 60 letnico 30. novembra 1939. Naš gorostas je pravo čudo: v

svojih anekdotah je imenoma navedel na tisoče resničnih oseb, še živih, a vendar hodi čvrst in čil po božjem svetu. Da je pri nas v Sloveniji kdo naredil kaj takega, bi ga bili prizadeti in njih somišljeniki ogledali do belih kosti, kakor v južni Ameriki napravijo ribice paranje z žrtvijo, ki pade v reko.

Znatno število Pavićevićevih paberkov je doslej izšlo že v 10 jezikih. Tudi lastna, izvirna dela so v odlomkih ugledala beli dan po raznih državah. V celoti je dosihmal izšlo nad 60 knjig izpod Mićunovega peresa. Ker ima preko 20 knjig pripravljenih za tisk in ker še vedno zbira gradivo za nove snopce, ni daleč doba, ko zagledamo stoti zvezek iz rok črnogorskega obra. Saj je na priliko samo v l. 1939. obelodanil 5 knjig in nekaj brošur (blizu 1900 str.).

Kar se tiče povsem originalnih zasnov, ima v svoji prtljagi nekaj proze, večinoma pa verz. »Karkoli sem skušal izraziti, se mi je izpreverglo v stih,« bi lahko dejal z Ovidom. Posebno gladko mu teče t. zv. leoninski verz, vrstica z notranjo rimo. Preberimo si za poskušnjo odlomek iz njegove temnegledne filozofije:

Dok se niže vijek za vijekom,

Klati će se čovjek sa čovjekom!...

Svi su ljudi zlikovačke čudi:

Kad im digneš sa duše zavjesu,

Kad im dirneš ma kakve svetinje,

Vidiš da su divlje životinje.

Nekada se kolju ko tigrovi,

Nekad jaram tegle ko volovi.

Jedan za nos milione vuče,

Drugi sebe od straha utuče.

Jedan prosi, drugi krunu nosi.

Jedan čuti, drugi svijet muti.

A svi skupa jedna rulja glupa,

Što se lomi dok se ne polomi,

Što se kolje dok se ne iskolje!

Človek, ki ves svoj čas in vse svoje sile izrablja v to, da dvigne zaklade svojega naroda, ne more biti slab, pa najsi ima še toliko protivnikov. Mi mu želimo, da bi ostal sposoben za delo do skrajnih človeških mej.

Fréd. Boutet:

Po vojni...

V čakalnici ravnateljstva je bilo enajst oseb, med njimi tri dame in en častnik. Sluga v črni obleki, negiben in dostojanstven, je lepo skrbno uredil njihove prijavnice listke. Gospoda Bernagea še zmerom ni bilo.

Zdelo se je, kakor da je stroga, napol mračna soba, opremljena z neosebno razkošjem, pravi otočič pridušenega molka, kamor je komaj prodiral nerazločni šum ogromnega trgovskega podjetja, važnega kakor velik urad. Ta šum je vse silno poslopije polnil s svojo mogočno poslovno delavnostjo. Telefon je pozvonil. Sluga je odšel iz sobe, se vrnil v čakalnico in z veliko važnostjo oznanil, da je gospod Bernage zadržan na odborovi seji in da se vrne šele ob polu šestih. Ura na kaminu je kazala tri in četrt. Čakajoči so odšli razen stare odločne dame in nekega udanega revčka.

Častnik je odšel zadnji. Bil je mož pri tridesetih, kostanjevih las, lepo stasit

V inozemstvu, celo v državah, ki so danes v vojni, se je posrečilo o borbi zoper brezvestne špekulante in druge razloge, ki povzročajo draginjo, z učinkovitimi ukrepi doseči uspehe. Tako tudi naša pristojna oblastva res ne bi bila imela prehude naloge, če bi se bila lotila boja zoper te nezdrave gospodarske pojave, ker bi bila mogla v sosednjih državah za to najti dovolj pouka. Kot prvo je treba navesti sosednjo Bolgarijo, ki je zares uspešno izvedla boj zoper draginjo in v tem boju ostala kot absolutna zmagovalka.

Draginja in plače. Zagrebški dnevnik »Jutarnji list« je objavil tudi tole pravilno ugotovitev: »V zadnjih dneh so cene zlasti hrani pri nas tako naglo in tako zelo dvignile, da je med porabniki nastal pravi preplah. Po vestih iz raznih krajev se zdi, da je to naraščanje cen ravno v banovini Hrvatski najmočnejše. V posameznih krajih so v enem tednu cene kruha, krompirja, masti, jajcem in drugim živilom potrebnim zrasle za 30, celo za 50 %. Ni treba podrobno preiskovati, da se dokaže neprimernost tolikšnega zvišanja cen. Dovo je, če pripomnimo, da niti v vojskujočih se državah ni bilo zapaziti tolikšnega naraščanja draginje, čeprav so to industrijske države, ki so navezane na uvoz živil, medtem ko smo mi agrarna država, ki niti ni v vojni.«

Naraščanje draginje. O tem piše tudi ljubljanski »Zadugar« in ugotavlja, da so se domača živila prekomerno podražila. Tako se je podražil krompir od 70 par na 2 din pred oči vseh oblastev. Isto velja tudi za jajca in zelenjavo. Ceno pšenice je določil »Prizad« z 1,65 din za kg, podražila se je pa na 2 din. Nič ne ovira podražitev pšenice pri producentih v Banatu, tudi sam Prizad ne. Zmanjkalo je tudi olja, mila in masti iz domačih tovarn in domačih surovin. Isto velja tudi za usnje in tkanine. »Če bo slo tako naprej, da bodo producenti po prosti volji dražili živila in tovarnari dvigali cene in zadrževali blago, potem bo zadržano onemogočeno vsako poslovanje in preskrba članstva z najpotrebnejšimi živili. V dnevnikih smo brali, da v Nemčijo niso izvozili 2500 va-

gonov bele moke, to pa zaradi previsokih cen, s katerimi se Nemčija ne strinja. Torej za nas cene moki niso previsoke, pač pa za inozemce, ki dobe od nas moko po znatno nižjih cenah, kakor jih mi doma za domačo moko plačujemo.« S to pravilno ugotovitvijo se konča navedeni članek in pisec ugotavlja, da je treba uspešnega nadzorstva pri producentih, pri veleagrarcih in prav posebno pri prekupčevalcih, hkrati pa zvišati prejemke drž. uslužbencem in upokojencem.

O pomanjkanju blaga piše »Slovenija« in ugotavlja, da je od napovedi vojne poraba nekaterih živilskih predmetov osnovano in silno narasla. To velja zlasti za riž, olje, sladkor, kavo in milo. Ti predmeti so se hkrati zelo podražili, deloma pa vsaj za nekaj časa — sploh skoro izginili s trga. K temu dostavlja imenovani list: »Mi smo pa prepričani, da bi do vsega tega ne bilo prišlo, če bi bil naš trg in sploh vse naše gospodarstvo bolje organizirano, da bi ljudje lahko in po pravičnem zaupanju vanj. Vojna in vsa sedanja stiska vendar ni prišla nenadoma, drugod so tudi računali z njo in se pripravili. Če bi se bilo tudi pri nas tako delalo, bi tudi morebitni večji nakupi na zalogo prav nič ne bili škodovali. Tako so na primer imeli v Franciji že nekaj let vsi trgovci z benzinom dolžnost, da so si napravili zaloge za daljšo dobo. In na drugi strani lahko bere vsakdo prav v teh dneh — spet! — v švicarskih listih pozive, naj se ljudje preskrbe z življenjskimi potrebščinami vsaj za dva meseca vnaprej. Pri tem priporočajo celo podjetnikom, naj dajejo nastavljenecem v ta namen potrebne predjeme, občinam pa, da v iste namene priskočijo siromašnejšim občanom s posojili na pomoč. Prav tako je znano, da je na Angliškem priporočila vlada že takoj v začetku vojne državljanom, naj si naredi vsak primerno zalogo. — Razlogi za to so očitni: če nastopi kak zastoje v dovozu ali nastopi iz drugih razlogov začasno pomanjkanje blaga, ne smejo biti ljudje na mah pred praznimi šrambami, kar prebivalstvo samo po nepotrebnem razburja in bega, s tem pa tudi slabi njegovo vztrajnost in odpornost, ko gre za odločitve. V slabi organizaciji je torej zlo.«

članov z darili večinoma v gotovini ali z nakaznicami za živila; izven Maribora je bilo obdarovanih 11 članov. Tudi to leto je odbor pogostil obdarovance z večerjo in pijačo, stroške pa je kril iz prostovoljnih prispevkov svojih članov.

Grob se za grobom vrsti...

Dne 12. januarja je v Zagrebu na posledicah operacije umrl upokojeni predsednik deželnega sodišča dr. Oton Papež. Pokojnik, ki je bil po pretratu prvi predsednik tega, tedaj najvišjega sodnega dvora v Sloveniji, je bil odličen pravnik, kremenit značaj in vselej vzgledno naroden mož, ki svojega slovenskega prepričanja ni nikoli tajil. Tudi v avstrijskih časih je bil vselej vzor narodne odločnosti in poguma. Ko je po osvoboditvi kot prvi slovenski predsednik prevzel deželno sodišče in zaprisegel osebje kralju Petru I., ga je čakalo ne malo težkih nalog za organizacijo sodne uprave v Sloveniji. Pokazal se je za izredno sposobnega predstojnika, kakor je sicer v pravnih krogih slovel kot izborni civilist. Bil je svojim stanovskim tovarišem dober drug, vsem uslužbencem in sodnikom pa objektivni in naklonjen predstojnik. Ko je leta 1925. stopil v pokoj, je deloval še dobrih deset let kot odvetnik. Smrt ga je — v lepi starosti 72 let — pobrala navidez zdravega in mladeniško čilega. Zadnje čase se je izredno vneto udeleževal pri Podpornem društvu za gluho in slišno, ki je v njem zgubilo požrtvovalnega delavca. Pokojni predsednik dr. Papež je bil tudi dolga leta zvest naročnik našega lista, ki se z vsemi znanci in tovariši, ki so poznali plemeniti pokojnikov značaj, klanja njegovemu spominu.

Društvenega večera sta se udeležila tudi zastopnika društva iz Ptujja in Poljan. Dodati je moremo, da je društveni odbor doslej od leta 1934. do konca 1939. razdelil na podporah iz skromnih prejemkov društva nad din 29.000,—.

Dan kasneje je posegla koščena roka spet v vrste naših naročnikov. Umrl je dne 13. januarja v Ljubljani pisarniški ravatelj pri okrožnem sodišču, Rajko Stojec, star komaj 52 let. Rodil se je v Ljubljani, kjer je tudi dovršil učiteljske z maturo. Pokojnik se je svojčas zelo aktivno udeleževal organizacijskega življenja in bil zvest pristaš svojega stanovskega društva. Zadnja leta se je udeleževal tudi v politični javnosti. Kot zelo sposoben uradnik in dober predstojnik je bil med osebje deželnega sodišča zelo priljubljen. Mnogoštevilni prijatelji in znanci bodo težko pogrešali njegov skladni značaj. Pokojni ravatelj Stojec je bil kot zaveden tovariš dolga leta naročen na naš list, ki ga ohrani v najlepšem spominu.

Še en naš naročnik je v teh dneh preminul. V Ljubljani je dne 15. januarja umrl upokojeni orožniški stražmojster Ivan Horvat. Kako priljubljen je bil blagi pokojnik, je dokazoval pogreb, katerega se je udeležilo veliko število stanovskih tovarišev s predsednikom Društva orožniških upokojencev za Jugoslavijo g. Lipoglavškom. Pokojnik je namreč bil zaveden stanovski tovariš in sodelavec v organizaciji. Za odločnim narodnjakom in poštenim in zvestim tovarišem, ki je bil dolga leta tudi naš naročnik, ohranijo vsi znanci in tovariši lep spomin. N. v m. p.!

Vestnik

V vednost! Tudi to številko pošljemo še nekaterim tovarišem, ki so prejeli že prvi dve, neobvezno in zastonj na ogled. Kdor se namerava naročiti na list, naj se blagovoli poslužiti položnice, ki je bila priložena 1. številki, ali pa naj nakaže naročnino po uradni čekovni nakaznici, ki jo lahko kupi pri vsaki pošti. Kdor lista ne misli naročiti, naj ga pa vrne.

Za izboljšanje našega položaja. Akcijski odbor društev državnih uslužbencev v Beogradu je pozval vse organizacije državnih uslužbencev v državi, naj prirede na določen dan zborovanja oz. izredne odboro-ve seje, na katerih naj sprejmejo resolucije in jih predložijo svojim resortnim ministrom, razen tega pa predsedniku in podpredsedniku vlade. S teh sestankov oz. zborovanj naj pošljejo tudi posebne brzojavke na iste naslove. Spomenica, oz. resolucija, katero naj bi vse organizacije sprejele, vsebuje vse naše poglobitve zahteve in sicer zlasti priznanje 13. plače, takojšnje zvišanje prejemkov, ki naj se avtomatsko vzporedno z draginjo zvišujejo, ustanovitev komisije za izvajanje tega, odpravo § 76. u. z., in dovolitev svobodnega stanovskega združevanja, odobritev Zveze drž. uslužbencev, izenačitev žensk z moškimi in izdajanje novega uradniškega zakona.

Iz tovariškega tiska. Zadruga p. t. t. uslužbencev v Zagrebu je začela izdajati

nov list z naslovom »Hrvatski poštar«. Prva številka je izšla na 16 straneh o božiču. Novi list, katerega urejuje g. Stevo Škrinjar, bo imel stalno prilogo »Poštarski zadugar«.

Vzglede tovariške zavednosti. V obliki posebnega letaka, ki je bil priložen božični številki našega glasila, je naša uprava poslala vse naročnike in prijatelje lista, naj med svojimi tovariši in znanci poagitirajo za »Naš Glas« in mu pridobijo novih naročnikov. Na to prošnjo se je doslej kot prvi — upamo, da ne tudi kot zadnji — oglasil upokojeni višji davčni upravitelj g. Fran Strmole iz Kamnika. Ta zavedni tovariš je v Kamniku med svojimi stanovskimi kolegi, aktivnimi uradniki, pridobil štiri naročnike za naš list. Ko se gospodu Strmoletu za ta čin stanovske zavednosti in dokaz tovariške solidarnosti iskreno zahvaljujemo, želimo, da bi našel kar največ posnemalcev. Samo z osebno požrtvovalnostjo, osebno agitacijo in priporočilom bo mogoče ohraniti število naročnikov na dosedanji višini oz. ga celo zvišati. Komur je za nadaljni obstanek in redno izhajanje »Našega Glasa«, ta bo po svojih močeh pomagal, da se naš naročniški kader kolikor mogoče pomnoži.

Spomenica naših organizacij. Pod naslovom »Naše pravične težnje« smo v zadnji številki objavili deloma spomenico sta-

Božičnica mariborskih upokojencev

Do zadnjega kotička je bila zasedena okusno okrašena prostorna Gambrova dvorana v Mariboru, ko je v nji Društvo jugoslov. državnih in samoupravnih upokojencev v Mariboru dne 20. decembra 1939. priredilo družabni večer, združen z božičnico za revne društvene člane.

Po odsviranju državne himne je s toplimi besedami pozdravil namesto zadržanega predsednika g. dr. Kronvogela I. podpredsednik društva, g. Vrtnjak, vse navzoče člane in njih svojce, vse goste, zastopnika Nabavljalne zadruge in druge, ter želel vsem prijetno zabavo. — Sledilo je nekoliko koncertnih komadov pomnoženega salonskega orkestra in lepih, izbrano podanih narodnih pesmi pevskega odseka magistratnih uslužbencev pod vodstvom g. Avsenjaka.

V lepem govoru se je g. Vrtnjak zahvalil dobrotnikom, ki so omogočili, da je društveni odbor svojim revnim članom tudi

letos za božič pripravil nekaj veselja in ublažil vsaj za praznike njih veliko bedo.

Kakor druga leta, je i letos načelnik mag. tujsko-prometnega odseka g. Zorut v šaljivih in priskrbenih besedah razložil pomen lepega večera in naslovil na obdarovance v verzih in prozi bodrilne in tolažilne besede, katerim je sledilo burno odobravanje.

Tajnik g. Koudelka je orisal veliko bedo nekaterih članov, posebno onih vdov, ki prejemajo po 75, 100 ali 200 din pokojnine ozir. miloščine. Zato smatra društvo za svojo dolžnost, njih bedo po svojih skromnih sredstvih, ako že ne drugače, vsaj za božič nekoliko olajšati. Izrazil je željo, naj postane ta večer z božičnico društvena tradicija, ki se naj izraža v tovariški slogi in v učinkoviti vzajemni pomoči članstva.

Po božični pesmi in pri blestečem drevesu je sledilo diskretno obdarovanje 45

»Le nehaite. Če ima človek take voja-ke, kakor ste bili vi vsi... Sicer pa če imajo moji ljudje dobro mnenje o meni, sem srečen zaradi tega. In vi, Vergan, ste odlični vojak, hraber, delaven, človek, ki se zna povsod izmotati in pri tem dobro vzgojen fant, izobražen, kar prav nič ne škoduje... Zelo rad sem se razgovarjal z vami. Torej zdaj ste tu v Parizu... na dopustu?»

»Ne, gospod kapetan, na okrevanju. Bil sem ranjen pred tremi meseci in zdaj imam trideset dni dopusta.«

»Vaše sorodstvo živi v Parizu, se mi zdi... ali niste študirali pravo?»

Mladenič je zmignil z rameni. »Pač, pred vojno sem študiral pravo. Toda zdaj, priznam vam, gospod kapetan, da me pravne vede ne zanimajo preveč. Sicer pa prav posebne ljubezni za to stvar nisem imel nikoli. In kaj naj bi pozneje s pravom!... In vi se sprehajate v tem okraju, gospod kapetan?« je dostavil po malem premolku.

»Pri moji veri, ne sprehajam se,« je odvrnil častnik. »Vidite, Vergan, pravkar sem hotel opraviti obisk iz preračunljivosti... toda nisem našel nikogar in čez dve uri se moram vrniti. Hotel sem obiskati svojega gospodarja. Prav res. Nisem, kakor vi, sin premožnih staršev, Vergan. Pred vojno sem bil zasebni uradnik... Tamle...«

Pokazal je ogromno trgovsko hišo, oddaljeno kakih trideset korakov.

»Pri tvrdki Bernage?« je vprašal Vergan.

»Da, Nate, vzemite vendar cigareto. Povem vam svoje zadeve, boste videli. Vem, da ste resen fant, Vergan, in ker

sem vas že srečal, mi boste povedali, ali bi bilo treba mnogo časa, da bi si človek pridobil primerno praktično znanje v pravu. Mislil sem na to za pozneje. Mogoče bi mi moglo koristiti... Presneto, vojne bo nekoč konec in če bom še ostal cel in živ, bo treba živeti... Sicer mislim, da bom dobil spet svojo službo, toda nisem je imel dolgo časa in bil sem skromen knjigovodja... Ne bi rad, da čisto pozabijo name... Saj razumete, moj gospodar, gospod Bernage, je nedvomno komaj vedel, da sem bil nekje v njegovih pisarnah. Toliko ljudi ima v službi, da pri najboljši volji... Medtem, če ga zdaj obiščem, se me pozneje spomni. Nisem imel sreče, da bi ga bil dobil doma, toda vrnem se prav kmalu in jutri spet, če bo treba. Ni tako lahko priti do njega. Gospod Bernage je tako silno zaposlen...«

V Mareilovem glasu, ki je postal resen, celo neopazno razburjen, se je odražal vtisk, ki ga je vzbudil spomin na vse-mogočnega gospodarja.

»Presneto, saj razumete, Vergan,« je nadaljeval in potrepal mladega moža po rami in kakor da odgovarja občutku, ki ga je bral v njegovih očeh, je nadaljeval. »Saj ne bom imel nič drugega kakor svojo službo za preživljanje, po vojni. In za nas zasebne uradnike je gospodar človek, ki more po svoji volji, ali vsaj malo manj, spreminjati našo usodo v dobro ali v slabo. In jaz sem oženjen in imam dva otroka. Zdaj, z mojo plačo gre kar dobro... ampak pozneje... Torej poučili me boste kar se tiče prava. Mislil sem na to zaradi raznih spornih zadev v poslu...«

Vergan je molčal še naprej. Njegova razburjenost je naraščala. Vedel je, kaj je

Mareil tam doli pomenil svojim ljudem. Vedel je, kaj je bil njemu. Bil je zaprtaščen in globoko ganjen, ko si je dejal, da je ta, ki je tam doli v urah nevarnosti, v urah trpljenja, v urah utrujenosti bil opora in zaupanje vseh, bil poleg svoje naloge poveljnika še notranje prezaposlen s skrbmi vsakdanjega življenja, kako bo po vojni živel on in njegovi.

»Gospod kapetan,« je končno z malce trepetajočim glasom dejal, »hvala vam za naklonjenost, ki mi jo dokazuje vaše zaupanje. Mislim, da vas moremo zagotoviti, da boste po vojni pri tvrdki Bernage našli položaj, ki bo vrednejši vas...«

»Dragi moj Vergan,« je vzkliznil Mareil smeje se, »zelo ljubeznivi ste, toda tega ne veste ne vi, prav tako kakor tudi jaz ne. Če bo gospod Bernage...«

»Gospod kapetan, gospod Bernage je moj stric,« je dejal Vergan, »in po vojni bom moral prevzeti v družbi z njim vodstvo podjetja.«

Mareil se je zdrzil. Zardel je: »Ah! Ta je pa dobra!... Ah, ta je pa dobra...« je zamrmral in v zmedenosti svoje odredenosti je nejevoljno dostavil:

»To bi mi bili pa že lahko prej povedali, preden sem vam pripovedoval vse te svoje zadeve.«

Molk je zavladal med njima, oba sta čutila zadrego zaradi dvolične usode, ki je v dveh ločenih predelih njunega življenja dajala vsakomur od njiju vso oblast nad drugim.

»Na svidenje... (Mareil se je komaj vzdržal, da ni rekel: gospod) na svidenje, Vergan.«

»Na svidenje, gospod kapetan,« je spoštljivo odvrnil mladenič. L. 1917.

z opaljenim obrazom in mirnimi očmi. Še sveža brazgotina mu je pokrivala levo sen-ce. Proga trakov od odlikovanj mu je blestela kakor kratka rdeča, rumeno-zelena in rjava črta na svetlo sinji vojaški suknji.

Počasi in kakor da se pomišlja, kaj naj stori, je prekoračil dvorišče in stopil na ulico.

Oči so se mu ustavile na vojaku, ki mu je prihajal nasproti. Od presenečenja se je zdrzil.

»Vergan!« je zaklical.

Vojak, mladenič dvaindvajsetih let, lepo oblikovanih potez, razumnega in odločnega izraza, je privzdignil glavo. Obraz mu je kar zablestel.

»Gospod poročnik! Ah, oprostite mi: Gospod kapetan...«

»Res, dva meseca je tega, kar sem postal kapetan. Veseli me, da vas srečam, Vergan. Odkar nisva bila več skupaj, sem vas zelo pogrešal.«

»Ah, gospod kapetan, vas pogreša človek, kadar ni več pod vašim poveljstvom. Sami veste prav dobro, kaj ste moštvo...«

Mladenič je govoril neprisiljeno, z iskrenim navdušenjem, polnim občudovanja in ljubezni.

Leto poprej, ko je prišel na fronto, je bil pod poveljstvom Roberta Mareila, ki je bil takrat poročnik. Njegova neutrudljiva odločnost, hrabrost brez primere, vselej srečna pobuda in prostodušna in pravična priskrbenost so storili iz njega poveljnika, da mu ga ni bilo para in da so ga vojaki oboževali in mu sledili na slednji migljaj.

Videti je bilo, da je Mareil zadovoljen, toda prekinil je Vergana.

novskih organizacij drž. uslužbencev, ki je bila dne 18. decembra 1939. izročena gg. predsedniku in podpredsedniku ministrskega sveta. Opozorjamo naše bralce, ki bi želeli spomenico v celoti brati v srbohrvaščini, da je bila ista objavljena med drugim v beograjskem »Monopolskem glasniku« in v tamkajšnji »Jugoslovnski pošti t. t.«, pa tudi v zagrebškem »Glasniku željezniških činovnika«, prav tako tudi v somborski »Naši reči«, organu Zdrženja penzionera za dunavsku banovinu in še v raznih drugih naših listih.

Obleke kemično čisti, barva, plisira in lika tovarna J. O. S. REICH.

Dosti muzike za malo denarja. To notico je objavil »Slovenski poštar«: »Star rek sicer pravi: za malo denarja malo muzike, naši železničarji pa lahko rečejo, da je bilo slišati dosti muziciranja o 20% povišanju njihovih plač, denarja bo pa malo. Minister je izjavil, časopisi so pisali, trgovci so računali: takole 400 do 600 dinarjev mesečno bo imel zdaj vsak železničar več. Pa je hitro prišlo iztreenjenje: ne povišajo se skupni prejemki, ampak samo osebna

draginjska doklada za 20%. To pa znese borih 100 do 150 dinarjev na mesec, pa še tega ne bo deležna množica uradnikov pri upravnih oblastvih in od vključno V. položajne skupine navzgor. Tako, zdaj pa imamo zopet iz kovača drobiž. Zdaž tudi vemo, koliko se imamo vsi skupaj nadejati.«

Izboljšanje položaja osebja fin. kontrole. Nova uredba o uslužbenih finančne kontrole, o kateri bomo še podrobneje poročali, je vsaj nekoliko izboljšala tudi gnotni položaj uradnikov in zvaničnikov finančne kontrole. Priznala jim je namreč stalno službeno doklado, ki znaša od 30 do 200 din na mesec. Tudi je zvišana hranarina in sicer od din 1,50 na din 4.—, od din 2,40 na din 6.— in od din 3.— na 8 dinarjev. Ni to sicer mnogo, pa vsaj malenkost, ki so jo uslužbeni fin. kontrole gotovo res zaslužili.

Vnovična ustanovitev carinarnice v Celju. Finančno ministrstvo je ustanovilo v Celju, kjer je že bila svojčas carinarnica, novo carinarnico I. reda, ki je pooblašena za carinjenje blaga, ki ga iz inozemstva uvažajo uvozniki, bivaajoči na ozemlju, ki v prometnem pogledu gravitira k Celju. Nova carinarnica je začela uradovati 1. januarja.

Upokojenec

Maša zadušnica, V nedeljo, dne 17. decembra 1939., se je ob navzočnosti velikega števila društvenih članov brala v mariborski baziliki Sv. Marije maša zadušnica za umrle člane »Društva jugosl. državnih in samoupravnih upokojencev« v Mariboru. Sodeloval je iz prijaznosti društveni pevski zbor »Maribor«.

Uredba o dokladah upokojencev. Kakor izvedemo iz Beograda, je načrt uredbe o draginjskih dokladah drž. upokojencev že izdelan in dokončan. Če ne bo kakih nepredvidljivih zaprek, bo uredba izšla že v najkrajšem času. O vsebini žal nismo mogli dobiti nobenih določenih pojasnil, vendar se čuje, da bo v mnogem ugodnejša za upokojence, in da bo zlasti vprašanje izenačenja upokojencev raznih vrst rešeno na liberalnejši način, tako da bodo v glavnem odpravljene velike in neutemeljene razlike med posameznimi kategorijami. — Finančno ministrstvo je pa nedavno zahtevalo od vseh direktij, naj nujno predložijo podatke o raznih vrstah upokojencev, in to z ozirom na višino pokojnine. Posebe so zahtevali statistične podatke o številu

staroupokojencev, ki imajo nad 5000 din pokojnine in popolno fakultetsko izobrazbo. Enake podatke so zahtevali tudi o osebnih in rodbinskih upokojenih in to posebe za uradnike, zvaničnike in služitelje.

Izenačenje rodbinskih pokojnin staroupokojencev. Zagrebški »Umirovljenik« je objavil vest, da so mu iz kabineta finančnega ministra v zvezi s spomenico o izenačenju pokojnin sporočili, da je komisija za izdelavo tega osnutka v načelu sprejela predlog zagrebškega upokojenskega društva. Komisija je finančnemu ministru že predložila načrt uredbe o spremembi zakonov, ki se tičejo prejemkov državnih upokojencev. Čeprav je ta načrt, tako piše navedeni list, v posameznostih nekoliko drugačen od predloga upokojenskih društev, bo v glavnem zadovoljil vse zahteve rodbinskih upokojencev, ki prejema pokojnine po starih zakonih, veljavnih pred 1. septembrom 1923. — Želimo, da bi se ta napoved končno vendar le uresničila in da bi res čimprej prišlo do tega nujno potrebnega izenačenja pokojninskih prejemkov.

Iz organizacij

Iz tovariškega tiska. Ob koncu leta je zagrebški »Glasnik željezniških činovnika« objavil seznam važnejših člankov, ki jih je lani objavil, in navedel tudi imena piscev. Med njimi je znatno število Slovencev, namreč enajst, ki so prispevali listu mnogo prav zanimivih in tehničnih sestavkov. Tako je samo g. dr. Matija Čampa iz Ljubljane napisal 16 člankov, g. Alojzij Potočnik iz Ljubljane pa štiri. Navedeni list spada med najboljše naša stanovska glasila in je prav dobro urejevan.

Loterija celjskih poštarjev. Dne 3. marca bo žrebanje efektne loterije Celjskega godbenega društva poštinih nameščencev.

Dobitki so v celoti vredni 100.000 din, sreče so pa po 5 din.

Železničarski dom. Pri ljubljanskem oboru UJNZB je poseben odsek za zidanje lastnega doma, ki deluje že dve leti. Odsek si prizadeva pridobiti za zidanje železničarskega doma zemljišče v Kolodvorski ulici poleg Vodnikove hiše, ki bi bilo za ta namen najprimernejše. Stavbišče je bilo svojčas lastnina nekdanje Južne železnice. Vprašanje pridobitve tega zemljišča se je doslej razvijalo ugodno za UJNZB. Odbor je založil doslej že dve vrsti kolkov, ki naj bi dali za začetek delovanja potrebna temeljna sredstva.

Zadružne vesti

Zadružna predavanja v Mariboru. Mariborska Nabavljalna zadruga je sklenila, da priredi letos vrsto zadružnih predavanj. Prvo je bilo dne 16. januarja in je v dvorani Ljudske univerze predaval predsednik delovnega kluba delegatov ondotne Nabavljalne zadruge g. Anton Brandner. Predaval je o vprašanju »Demokracija in zadružništvo«. — Drugo predavanje bo v torek, 13. februarja, ob 8. uri zvečer prav tam (Sloškov trg št. 17) v Mariboru. Predaval bo g. prof. Lojze Bizjak o »Zadružništvu in socialnem vprašanju«.

Krožek zadrugark. Krožek zadrugark v Ljubljani bo imel prihodnji članski sestanek dne 15. februarja ob 8. uri zvečer v

glasbeni dvorani »Sloge« v Pražakovi ulici 19 v Ljubljani. Sestanek bo zvečan s primernim zadrugarskim predavanjem.

Samopomoč učiteljskih otrok. Namen te zadruge, o kateri smo že nekajkrat poročali, je ta, da nakaže otrokom članov ob doseženih polnoletnosti določeno odpravnino, oz. če otrok prej umre, pogrebno. Kot pogrebno dobi zavarovaneec tolikokrat po 10 din, kolikor je članov. Ker jih je zdaj okoli 250, znaša torej pogrebna ta čas približno 2500 din. V primeri s številom učiteljstva je število članstva še prav skromno in bi bilo gotovo v njih lastnem interesu, če bi se kar največ učiteljev včlanilo v tej koristni zadružni ustanovi.

Socialna politika

Okrevališče fin. kontrole v Goricah. Ljubljanska sekcija Zdrženja zvaničnikov finančne kontrole je nedavno spremenila poslovnik in hišni red svojega okrevališča v Goricah pri Golniku. Na kongresu Zdrženja fin. kontrole so namreč sklenili, da se v okrevališki dom sprejemajo tudi drugi državni uslužbeni in njihovi družinski udje, če so člani raznih drugih organizacij drž. uslužbencev, ki se včlanijo v Zdrženju zvaničnikov fin. kontrole kot ustanovni ali dobrodelni člani. Plačati bodo morali taki člani za oskrbo dnevno po 30 din, medtem ko ostane za prave člane Zdrženja oskrbnina 22 din na dan.

Poštarsko okrevališče v Vrnjački Banji. Minulo leto so slovesno odprli novo se-

zidano okrevališče Zdrženja uradnikov p. t. t. stroke v Vrnjački Banji. K slavnosti so prispeli mnogoštevilni člani organizacije iz bližnjih mest, udeležili so se pa slovesnosti tudi uradni zastopniki oblastev. Novo okrevališče so pričeli zidati leta 1937. in je bilo pravkar končano. Zemljišče, na katerem je sezidano, je podaril veliki društveni dobrotnik, poštni uradnik g. Lazar Stojadinović, ki je nato daroval še nad 300.000 nja zvaničnikov fin. kontrole dosedanja din organizaciji, da je mogla na tem kraju sezidati zdravstveni dom. — Zdaž ima Zdrženje p. t. t. uradnikov že tri lastna okrevališča oz. počitniške domove, namreč na Pohorju, v Kaštelu Lukšiću pri Splitu in okrevališče v Vrnjački Banji.

Zdravstvo

Zračne in sončne kopeli

Fiziološki učinek zračnih kopeli je različen in se ravna po toplotnih diferencah.

Mrzla zračna kopel — do 14°C — znižuje temperaturo in število udarcev žile, dvigne pa dihanje in krvni pritisk. Osební počutek nikakor ni neprijeten.

Hladna zračna kopel — 14 do 20°C — znižuje pri nekaterih osebah bitje žile, dihanje in temperaturo, dočim jo pri drugih zviša. Krvni pritisk ima večinoma dvigajočo se tendenco. Osební počutek je povprečno prijeten.

V mlačni zračni kopeli — 20 do 30°C — je učinek na bitje žile in dihanje različen, temperatura in krvni pritisk imata večinoma tendenco k padanju. Osební počutek je pri zračni kopeli najbolj prijeten.

Topla zračna kopel — nad 30°C — povzroči dvig bitja žile in temperature, dočim krvni pritisk in dihanje odnehavata. Tudi tu je osební počutek skrajno prijeten. V splošnem učinku se približuje topla zračna kopel sončni kopeli.

Sončno kopel moramo smatrati za zdravilno sredstvo. Dviga nam število udarcev žile, dihanje, temperaturo in krvni pritisk v precej izdatni meri in se more še

najbolje primerjati s potilno kopeljo, ker pripomore tudi k večjemu izločenju potu. Osební počutek je drugačen kakor oni pri zračni kopeli. Zaradi naraščanja temperature je počutek v začetku zmeraj prijeten, more pa postati tudi neprijeten, posebno če se sončna kopel preveč raztegne. Glava nas začne boleti, srce nam močno bije, slabo se počutimo, spati ne moremo itd., tudi sončarica nas more zadeti. Zato moramo biti pri sončnih kopelih oprezní.

Vobče je fiziološki učinek zračne in sončne kopeli na zdrav organizem izredno ugoden, njegova lastnost kot utrjevalno sredstvo se opazi na prvi pogled. Glede učinka na oboleni organizem moramo pa natančno razlikovati: pri nevrasteniji je učinek različen pri Basedowu večinoma ugoden, pri arteriosklerozi je zračna kopel ugodno učinkujoča, sončna pa ne; pri revmatizmu in ishljas se razen olajšanja bolečin, ki temelji na toploti, ne more govoriti o kakšnem vidnem učinku.

Dočim razlika v učinkovitosti zračne kopeli v gorovju in v nižini ni posebno velika, je sončna kopel v gorovju v svoji učinkovitosti mnogo izdatnejša kot v nižini. (Iz »Zdravja«.)

V KNJIGARNI UČITELJSKE TISKARNE v Ljubljani in njeni podružnici v Mariboru dobite vse pisarniške potrebščine za šolo in dom; knjige za šolanje svojih otrok; učila za vse šole; knjige znanstvene in leposlovne vsebine zase, za odraslo mladino, otroke, prijatelje in znance; merila in razne merilne instrumente za šolo

in praktično uporabo; papir »Jasnit« za kopiranje načrtov in skic. — V tiskarni se izvršujejo vsa v to stroko spadajoča dela od najnavadnejšega pa vse do najbolj finega večbarvnega tiska. — V knjigovaznici se vežejo knjige, brošure in izdelujejo najfinejša in ostala knjigoveška dela.

HRANILNI IN POSOJILNI KONZORCIJ

Kreditna zadruga državnih uslužbencev v Ljubljani, Gajeva ulica št. 9 — v lastni hiši

Najstarejša kreditna zadruga v Jugoslaviji, ustanovljena leta 1874. Poštni čekovni račun št. 10.681. Telefon št. 3413. Posojila do Din 10.000 — vsem javnim nameščencem po 7% proti zaznambi na plačo na prvem mestu in poročtvu.

Manufakturna trgovina

FABIANI & JURJOVEC

LJUBLJANA — STRITARJEVA ULICA 5

Priporoča svojo veliko izbiro volnenega blaga za gospode in dame. Belo blago za različno perilo v poljubni širini. Krasna zaloga zastorov in preprog. (Pliš, tapestri itd.) — Puh perje, kapok, volna, žima, vedno v zalogi. Blago je iz prvovrstnih angleških in čeških tovarn. Državnim nameščencem proti takojšnjemu plačilu 10% popusta.

Priporočamo trdko

M. TIČAR LJUBLJANA

za nakup pisarniških in šolskih potrebščin

! PORAVNAJTE !
! NAROČNINO !

Žadruka državnih uslužbencev za nabavo potrebščin c. r. z. g. z.

Ljubljana, Vodnikov trg št. 5 • Telefon št. 4421

Širite
zadružno misel
med svojimi
tovariši!

Državni uslužbenci!

Vaša nakupovalnica mora biti edino zadružna prodajalna. V zalogi ima vedno sveže špecerijsko blago. Dostava na dom brezplačna. Preskrbuje kurivo, posreduje nakup manufakturnega blaga. Na zalogi ima vsakovrsten porcelan, emajlirano kuhinjsko posodo, jedilni pribor, ki ne rjavi, itd.